Бары дойдулар пролетарийдара, холбоһук!

САҢА ОЛОХ

Хаһыат 1931 сыл алтыныһы 15 нүүнүттэн тахсар

ССКП ЧУРАПЧЫТААҺЫ РАЙКОМУН УОННА НАРОДНАЙ ДЕПУТАТТАР ОРОЙУОННААҺЫ СОВЕТТАРЫН ОРГАНА

№ 31 (6011) | 1984 сыл. Күлүн тутар 13 күнэ ОПТУОРУННЬУК | Сыната 2 харчы.

ЫЛБЫТ ТЭТИМИ ЫҺЫКТЫБАТ ИҺИН

ССРС уон биириҥ ыҥырылаах Верховнай Советын быыбарын чиэһигэр тэнийбит социалистическай куоталаһыы үчүгэй түмүктэри биэрдэ. Ити үтүөкэн хамсаһыны өрөйуонга бастакынан көҕүлээбит «Сельхозтехника» холбоһук автопаркатын уонна промкомбинат маһын сыалын коллективтара, Субуруускай аатынан совхоз булчуттара бэлиэтэммит үрдүк кирбиилэрин ситиһиилээхтик ыллылар. Өрөйуонга 21 үлэ коллективтара уонна 77 производство бастыҥнара—барыта 501 киһи сыл бастакы кварталынааҕы сорудахтарын болдьоҕун биир ый иннинэ толордулар. Кинилэр ортолоругар—«Сельхозтехника» холбоһук тракторлары техническэй көрүүгэ станциита, олоҕу-дьаһаҕы хаччыйыы производственнай управлениетин фотоцеха, Карл Маркс аатынан совхоз «Кэскил» уонна «Маяк», «Мыйдаҕаайы» совхоз «Сардаана» фермаларын коллективтара, өрөйуон биллиилээх булчуттара С. Н. Захаров уонна М. И. Лазарев, эҥэр ыанныксыт Матрена Егорова уонна да атыттар. Тыа хаһаайыстыбатын үлэһиттэрэ сүөһү интинтигэр ударнай ый сорудахтарын сүүрбүнэн сөпкө туоруоттулар. Онон, уопсайынан, пятилетка төрдүс сылын бастакы ыйдарыгар үлэҕэ үчүгэй тэтим ылыллыбыт.

Билигин ССКП Киин Комитетын ахсыныһытаабыт (1983 с.) уонна олуныһутаабыт (1984 с.) Пленумнарын кордөбүллэригэр сөп түбэһиннэрэн ситиһиллибитин чиэгэтэр, ылбыт тэтими ыһыктыбат иһин социалистическай куоталаһыыны өссө киэҥник, өссө ноктөөхтүк тэнитэр сорук турар.

Совхозтарга сүрүн болҕомто саасскы ыһыыга бэлэмнэниигэ уонна сүөһү кыстыгын тэрээһиннээхтик түмүктэһиигэ ууруллуохтаах. ССКП КК генеральнай секретара табаарыс К. У. Черненко Москва куорат Куйбышевскай быыбардыыр уокуругун быыбардаачыларын кытта көрсүһүүтүгэр бэлиэтээбитин курдук, маныаха бытаарыахха сатаммат. Кыһыҥны агрономическай дьаһаллары ситэрэ охсор, технианы бүтүннүүтүн бэлэм оҥорор, хонуу үлэлэрин эрдэттэн сиһилии былаанныыр уонна олору чуолкайдык тэриллэргэ туох наадатын барытын ситэрэр кэм кэллэ. Оттон, кистэл буолбатах, үгүс хаһаайыстыбаларга билигинтэ саасскы ыһыыга бэлэмнэниигэ итэҕэс-быһаҕас эбэх, саас кэлэрин пассивнайдык кэтэппит суох буолбатах.

Быйыл совхозтарга ынах эрдэ төрөөтө, аһылык саппааһа урукку сыллардаах быдан эбэх. Ол үрдүнэн үүтү ыларыгар уонна государствоҕа туттарыларыгар ис ыахтар мрааҕынан ситэ туһаныллыбаттар. Итинник быһыы, чуолаан, «Чурапчы» совхозка салҕаан тахса турар. Маанна үгүс фермаларга үлэ режимэ кытаанахтык тутуһуллубат, төрөөбүт ынахтары раздойдааһын тэриллибэт, үүт хаачыстыбатын үрдэтэр иһин охсуһуу молтох. Уопсайынан, фермалар коллективтара уонна бирдии сүөсүһүттэр икки ардыларыгар социалистическай куоталаһыы көҕө суох, үөҕүн куолутутар эрэ тэриллэр. Ол үрдүнэн совхоз салаатата (директор Михайлов Н. Г., партком секретара Филиппов И. И.) хаһаайыстыбаны хаалыыттан таһаарыыга ССКП райкомун бюротун уурааҕын толоруурга эрчимнээх дьаһаллары олохтуу иликтэр. Совхозтар кэккэ отделениелэрилгэр саҥа торуоҕу сүүтүө суох ылыыга уонна энчирэппэккэ ниитиигэ наадалаах усулуобуйалар өссө да ситэ тэриллэ иликтэр. Быһата, кыстыгы тэрээһиннээхтик түмүктүүргэ, сүөһүттэн аҕы-үөлү ылыыга, соҕотуопкаалаһыыга социалистическай эбэһээтэлистибэлэри ситиһиилээхтик толоруурга хаалбыт ыйдарга элбэҕи оҥоруохпутуун наада.

Өрөйуон сорох хаһаайыстыбаннай тэриллэлэрэ сыдьы тэрээһиннэ суох, молтохтук саҕалаатылар. Ойуулуу тэрээһиннэ суох, молтохтук саҕалаатылар. «Сельхозстрой» мехколонната (начальник Батарин Д. Г.), суолу өрөмүөнүүр-тутар учаастак (начальник Евграфов В. Н.) аспыт икки ыйга былаанныыр тохтулар, кулун тутарга да хаалыыны ситтэриннэрэ хамсатыылаах дьаһаллары ылбакка олороллор. Былааннары, эбэһээтэлистибэлэри үлэ бары көрүнэриигэр эриэ дэхси толорбот атын да коллективтар баалларын.

Партийнай, профсоюзнай уонна комсомольскай тэриллэлэр, хаһаайыстыбаннай салайааччылар 1984 сылга, пятилеткаҕа бүтүннүүтүгэр ситиһиилээхтик үлэлиигэ акылаат охсор, төрүт уурунар бу эпиэтэстэх кэмгэ социалистическай куоталаһыыны өссө ноктөөхтүк, көдьүүстээхтик тэнитэр эбэһинэстээхтэр. Итиннэхэ, табаарыс К. У. Черненко бэлиэтээбитин курдук, бөрөөдэги, тэрээһиннээх буолууну, эпиэтинэһи салгыы бөҕөргөтүү, эпиэтинэһи үрдэтэн иһин элбэҕи быһаарыахаҕа.

Социалистическай куоталаһыы кэлэн иһэр кэрэ событиелары—улуу сирдьит В. И. Ленин төрөөбүтэ 114 сылын достойнайдык көрсүүгэ, Первэй Маайы үлэҕэ саҥа балаҕтэрдээх бэлиэтээһиниигэ туһаайыллыахтаах.

Ленинскэй коммунистическай субуотунньугу көрсө

Албан аатыгар үгэскэ бэриниилээх Москва бастын үлэһит коллективтара эмиэ МУУС УСТАР 21 КҮНҮГЭР В. И. Ленин төрөөбүтэ 114 сыла туолуутугар аналлаах коммунистическай субуотунньугу ыытарга патриотическай бачыымы нотохтулэр.

ССКП XXVI съиэһин, партия Киин Комитетын ахсыныһытаабыт (1983 с.) уонна олуныһутаабыт (1984 с.) Пленумнарын уураахтарын олохтоох киллэрсэн столица предприятиелэрин уонна тутуулларын, научнай-чинчийэр институттарын, транспортын уонна хааччыйар эйгэтин үлэһиттэрэ Пйэдойду экономическай кыаҕын түргэн тэтиминэн сайыннарыыга туһаайыллыбыт үрдэтиллибит эбэһээтэлистибэлэри ылыналлар.

Молуйүөнүнэн үлэһит москвичтар партиеннан туруоруллубут соруктары, табаарыс К. У. Черненко быыбардаччыларга этиитигэр оҥоһуллубут рекомендациялары уонна ыйыылары толорорго бигэ быһаарыныылаахтар. Ударнай ленинскэй вахтаҕа бэлэмнэнии ССКП КК Генеральнай секретара улахан суоталаахтарын бэлиэтээбит көҕүлээһиннэрэ, киэҥ үлэһит маассалар айар дьулуурдара хайдахтаах айымныылаах күүстээхтэрин саҥа күүһүнэн демонстрациялаан көрдөрөр.

Субуотунньугу көҕүлээччилэр ортолоругар —Москва Сортировочная депо, «АвтоЗИЛ» холбоһук, «Фрезер» завод, «Трехгорная мануфактура» комбинат уонна атын предприятиелар коллективтара.

(ССТА).

Чиэһи, албан ааты — үлэнэн!

1983 сылга өрөйуон рекордсмена

Петр Николаевич РЕШЕТНИКОВ

Кырымахтаах хаҥа сайыл интинтигэр киин опытырбыта, биллибитэ иккис пятилеткаҕа.

1980 сыл түмүгүнэн өрөйуонга чемпионнаабыта. Онтон ыла иннин биэрэ илик. Петр Николаевич бу пятилеткаҕа өрдүк табыллан үлэлиир. 1982 сылга хас бирдии ыйа сайылтан ортотунан 4,24 өрөнү тиэйиннаах интэн үрдүк көрдөрүүлэммитэ. Ол ситиһиилэрин чиэгэтэн, кылаалары көрүүнү-хараҥаны салгыы туһаран киин пятилетка үһүс сылыгар ыйа сайылтан 5,1 өрөнү ылан 1977 сылга Субуруускай аатынан совхоз оччотооҕу сайыл интээччитэ Үлэ Кыһыл Знамята орденнаах Т. В. Илларионова өрөйуонга олохтообут рекордун 0,7 өрөнөн туһсарда.

Коммунист П. Н. Решетников ырыаҕа холобурунан, күнүэтэ көмөтүнэн Карл Маркс аатынан совхоз Бахсытааҕы отделениетын кылы интээччилэрэ кэнники сылларга хаһаайыстыба бу салаатын көдьүүһүн лаппа үрдэтэри ситистилэр.

КУОТАЛАҺЫЫГА—САҢА, ҮРДҮК КҮҮРЭЭНИ!

СҮӨСҮҺҮТТЭР СИТИҺИИЛЭРЭ

Быйыл Эрилик Эристиин аатынан совхоз хас да отделениелэрин сүөсүһүттэрэ ыраах Нуотара үрдүгэр ыччат сүөһүнү уонна сылгыны кыстатан туруораллар.

Киниилэр, быыбар чиэһигэр бэйэлэрин икки ардыларыгар куоталаһан үлэлээн, кыстык аспыт ыйдарыгар сүөһүнү эмистиктоттук кыстатыыга балачча ситиһиилэнэллэр. Ордук үчүгэйдик Александр Петрович Данилов салайар Чакыр отделениетын уонна Аркадий Романович Сартыдаев старшайдаах Хадаар сүөсүһүттэрэ үлэлээн иһэллэр. Фермалары отуннан уонна маһынан тракторыст комсомолец Лука Константинов харгыһа суох хаччыйар. Хадаар ыччаттара Федор Федоров уонна Роман Листиков сүүрүн үлэлэрин таһынан 57 тыйы интэллэр.

Г. В. Божедонов уонна Егор Адамов сүүстэн тахса кыра сылгыны кыстатан ыарыылар.

В. ТОЛСТОУХОВ.

ТҮӨРТ ӨРӨЙУОНТАН БАСТААТЫБЫТ

Аспыт субуотаҕа промкомбинат коллективын делегацията социалистическай куоталаһыы 1983 сылларааҕы түмүгүн таһаарса Мэҥэ-Хаҥалас өрөйуонун киниигэр, Майаҕа, бара сырытта.

Уопсай түмүккэ биһиги 230,6 баллы ыламмыт түөрт өрөйуон куоталаһыытыгар кыайыылааҕынан таҕыстыбыт уонна көһөрүлээ сылдьар Кыһыл знамяны ылдьа кэллибит. Биһигиттэн 10,8 баллынан хаалан Амма промкомбината иккис, мэҥэ-хаҥаластар үһүс миэстэлэнниилэр. Алексеевскайдар, 176,5 ыстараантыыр баллаах, тиһэххэ тэбилиннилэр. Киниилэр үлэ сүрүн көрдөрүүлэригэр былааннарын тохпуттар уонна бинир уот баһаарын түбэлтэтин таһаарбыттар.

Иккис миэстэлэммит аммалар, сүрүн көрдөрүүлэрэ хаачыстыба оттүнэн биһиэхитэн үрдүктэр эрээри, деловой маһы тиэйыы былааныын 74 ыарыһыан толорон уонна былааннаммыт ороскуоттары үрдэтэн 44, общественнай бөрөөдэги кэнниигэ 6 ыстараантыыр баллары ылылар.

Мэҥэ-хаҥаластар деловой маһы таһыы, эрбэтиллибит бородуукпутун бэлэмнэһиин, культурнай-бытовой табаардары оҥоруу сорудахтарын толорботохтор, былааннаммыт ороскуоттары икки төгүл улаатыннарбыттар. Онон барыта 91,3 ыстараантыыр очкону сурункулар.

Биһиги промкомбинаппыт коллектива 14 ыстараантыыр баллы ылла: бинир производственнай травма иһин 5, бинир холуобунай буруйу оҥоруу иһин 5 уонна икки бытархай күлүгэннэһиэ иһин түбэлтэтин иһин 4.

Костөрүн курдук, биһиэхэ общественнай бөрөөдэги бөҕөргөтүүгэ үлэ өссө да ситэтэ суох. Маныаха олохтоох партийнай, профсоюзнай уонна комсомольскай тэриллэр болҕомтолорун күүһүрдэллэрэ, коллектив хас бирдии чилиэнэ эпиэтинэһин үрдэтэрэ эрэйиллэр.

В. ПАВЛОВ, экономист.

ССРС Верховнай Советын ыҥырар туһунан

ССРС Верховнай Советын Президиумун ЫЙААҺА

ССРС Верховнай Советын Президиума ССРС Конституциятын 124 ыстатыйатыгар олоҕуран уурар:

Советскай Социалистическай Республикалар Союзтарын уон биириҥ ыҥырылаах Верховнай Советын бастакы сессиятын 1984 сыл муус устар 11 күнүгэр Москва куоракка ыҥырарга.

ССРС Верховнай Советын Президиумун Председателин бастакы солбуйаччы В. КУЗНЕЦОВ.

ССРС Верховнай Советын Президиумун Секретара Т. МЕНТЕШАШВИЛИ.

Москва, Кремль. 1984 с. кулун тутар 7 күнэ.

ОСКУОЛАҒА — БҮТҮҮММҮТ КЫҺАМНЬЫТЫН!

Эрилик Эристиин аатынан совхоз, Дириҥ орто оскуолатын коллективтарын уонна Хоптоҕо сельсоветын исполкомун

ЫҢЫРЫЫЛАРА

ССКП Киин Комитетын «Үөрэх уонна профессиональнай үөрэх оскуолатын реформатын сүрүн туһаайыылара» ыырайыатынан салаатаран оскуола үлэтин саҥа хаачыстыбаннай таҥымҥа өрө көтөҕөр туһугар 1984 сылга маннык эбээһэстэлиистибэлэри ылынабыт.

ОРТО ОСКУОЛА КОЛЛЕКТИВА:

—бүттүүн орто үөрэхтээһини туһунан Сокуону олохтоо кыалларын, ахсыс кылааҥы бүтэрбиттэртэн норуот хаһаайыстыбатын былаанынан көрүүлүбүт ахсаанынан уолаттары уонна кыргыттары СПТУ-ларга үөрэххэ киллэрэргэ, ситон атыттар бары оскуолаҕа үөрэхтэрин салгыылларын ситиһэргэ. Үөрэнээччилэр уонна кылаас комплектар ахсааннарыгар былааны хаабаҥа суох толороргө;

—үөрэтэр кабинеттары салгыы байытан уонна кодьүүгэстэхтик туһанан, үөрэтии методикатын туһугар үөрэнээччилэр билиилэрин хаачыстыбатын үрдэтэргэ;

—үөрэнээччилэри тыа хаһаайыстыбатын идеяларыгар туһаайыыны күүһүрдэн биир орто оскуоланы бүтэрэр 26 уолга тракторист уонна тыа хаһаайыстыбатын механизаторын, 11 кыыска ынах массыынаан маҥан операторын идеяларын иитэргэ. Хаҥас уонна биология кабинеттарын оҕолору тыа хаһаайыстыбатын идеяларыгар туһаайан үөрэтэргэ анаан саҥалыы таҥан оҥорттуурга, кылаас-ферманы ситэргэ;

—Үөһүн Алаас фермаҕын оскуола базовай фермаҕынан оҥорорго. Ферма сүөһүтэ кыстыыр отун оскуола үлэһиттэрин уонна үөрэнээччилэрин күүһүнэн соҕотоҕонналлыырга;

—сайыҥҥы кэмнэ оскуола V—X кылаастарын үөрэнээччилэрин 95 бырыһыаннарыттан итэҕэһэ суоҕун (100-тан 155-һин) туһалаах үлэнэн, ол иһиттэн 135 оҕону колхоз биригэдэлэриэн хаһарга. Үлэ уонна сыныалаах лаҕырын территориятыгар 8 гектарга тордүгэр аствах культуралары ыһан гектар ахсыытан 80-нуу центнер үүнүүнү ылларга, 75 квадратнай метр кэнниэх пленочнай теплицаны оҥорон үлэлэтэргэ. «Үөрүүтүн-84» тутар этэрээт күүһүнэн үлэ уонна сыныалаах лаҕырыгар олорор дьиэни тутан үлэҕэ киллэрэргэ;

—оскуоланы 1984—1985 сс. үөрэх дыылыгар от ыйын 10 күнүгэр диэри толору бэлэмнииргэ;

—оскуола спортивнай саалатын стандартнайа суох оборудованиеннан байытарга. IV—X кылаастар үөрэнээччилэрин 30 бырыһыаннара ГТО нормативтарын туттаралларын, 25 бырыһыаннара разрядтаах буолалларын, үөрэнээччилэр 60 бырыһыаннара секциларга дьарыктаналларын, 12 бырыһыаннара эдэр натуралистар, 10 бырыһыаннара эдэр техниктэр кружуоктарыгар үөрэнэллэрин, 15 бырыһыаннарыттан итэҕэһэ суохтара уус-уран самодеятельноска кытталларын ситиһэргэ.

СОВХОЗ САЛАЛТАТА:

—үөрэнээччилэри үлэҕэ иитиини салгыы туһаайар сыалтан оскуолаҕа биир ДТ-75 тракторы уонна биир автобуһу, үлэ уонна сыныалаах лаҕырыгар түөрт хомуйар дьиэлэр комплектарын, олору ситэрэр маҥырайааллары биэрэргэ, культурнай уонна спортивнай мероприятиялары хаачыстыбалаах ыытарга, тутуу бары ороскуоттарын уйунарга. Производственнай биригэдэҕэ тыа хаһаайыстыбаннай маастыылары, уматыгы уонна обуноубу биэрэргэ;

—ферма-кылааска үлэ саҥа технологиятын олоҕуурга, коллективы биригэдэлэнэн бэлэмнэхтэрэргэ;

—трактордаах площадкаҕа, техника харалларга райын тутуулларын ситэрэргэ;

—оскуоланы уонна учууталлары оттук маҥнай хаачыйарга, учууталларга оттук мас 50 бырыһыанын ыам ыйын 1 күнүгэр, ситон ордугун алтыныы ыам ыйын 1 күнүгэр диэри тыаттан тиэйэн киллэрэргэ;

—«Якутсвхозстрой» мехколонната оскуола иитиитэ суох ыраах сылы үһүс кварталын иккиэн тутан бүтэтэрэригэр усулуобуйаны тэрийэргэ.

СЕЛЬСОВЕТ ИСПОЛКОМА:

—оскуола үөрэтэр-иитэр үлэтин хаачыстыбатын салгыы туһугар, үөрэнээччилэр сайыҥҥы сыныалаах лаҕырларын уонна туһалаах үлэлэрин тэрийиигэ общественнайы уонна тоҕоостуулаах түмэ тардарга;

—үөрэнэр саастаах оҕолор атырдьах ыйынаан учуоттарын кэмигэр, хаачыстыбааннаах сиҥэрэргэ;

—учууталлар олорор дьиэлэригэр оремуоннар үлэлэрин ыыттарарга;

—дьон олорор сиригэн иитэр үлэҕэ саҥа формалары киллэрэргэ, оонньо оскуола педколлективанан кинэнник тардарга;

—үөрэнээччилэр уонна үлэлиир ыччаттар культурнай сыныалаах лаҕырдарын тэрийиигэ, кинилэри эт-хаан оттуннан сайыннарыыга чопчу былаанны оҥостон үлэлиирге.

x x x

Бэйэбит иннибитигэр итинник чопчу эбээһэстэлиистибэлэри ылынан туран, оскуолалары кэлэр үөрэх дьылыгар бэлэмнээһиҥҥэ, үөрэнээччилэри үлэҕэ иитиигэ, оскуолалар үөрэтэр-иитэр үлэлэрин хаачыстыбатын салгыы туһугар общественнайы бүттүүн бэлэмнэтэн сиҥиннэрэргэ социалистическай куоталаһыыны кинэнник тэнитэргэ сүрэйуон барыы оскуолаларын уонна совхозтарын коллективтарын, сельсоветтар исполкомнарын ыҥырабыт.

БАЧЫЫМ БИҺИРЭННЭ

ССКП райкомун бюрота Эрилик Эристиин аатынан совхоз уонна Дириҥ орто оскуолатын коллективтарын, Хоптоҕо сельскэй Советын исполкомун «Оскуолаҕа — бүттүүммүт кыһамньытын!» диэн ороҕуон барыы оскуолаларын уонна совхозтарын коллективтарыгар, сельсоветтар исполкомнарыгар ыҥырыыларын биһиргэтэ.

Бюро бу бэтэрээннэ кинэнник дьүүллэһиини уонна өйөөһүҥ тэрийэллэригэр совхозтар парткомнарын, бары маҥнайгы сүһүөх партийнай тэрилтэлэри, профкомнары эбээһинэстэтэлээтэ.

ГРОДНЕНСКАЙ УОБАЛАС. Партия Лидскэйдээн райкомун тыа хаһаайыстыбатыгар отделын үлэһиттэрэ иннилэрэ 54 күүн хаһаайыстыбалар коммунистарын уонна салаайаччыларын кытары деловой сибээстэһиигэ, уулуннаахтык ыытыллар сүбэ сылдьар мунньахтарга аныыллар. Тыа сирин коммунистара иннилэр сорудахтарынан тэрийэр уонна политическай үлэни ыытан хаһаайыстыбаларга үлэ бастыҥ формаларын олохтууллар. Лидскай ороҕуонга хаалан иһэр хаһаайыстыба суох.

Снимокка: «Тарнопов» сүөхозка опыта атастаһыыта аналлаах. «Салаайччы күүгэр». Хаҥастан: «Коммунар» колхоз председателэ И. В. Могильницкай, «Тарнопов» совхоз парткомун секретаря Г. И. Совгин, партия райкомун тыа хаһаайыстыбатыгар отделын сэбиэдиссэйэ Б. Н. Преснэй уонна «Тарнопов» совхоз директора О. Т. Новиков.

ССТА фотохрониката.

СЫЛГЫТАН — ЭЛБЭХ БОРОДУУКСУЙАНЫ

1984 сылга ороҕуоннар, совхозтар, племенной фермалар уонна звеноларсылгы иитиитин сайыннарыыга республикатаабы куоталаһыыларын

УСУЛУОБУЙАТА

Аймаҕа-климат уратыларын учуоттаан, республика ороҕуоннарын, совхозтарын, племенной фермаларын уонна звеноларын үс зонаҕа араараргa:

Бастакы зонаҕа киирэллэр: Амма, Алексеевскай, Мэҥэ-Хаҥалас, Нам, Орджоникидзевскай, Уус-Алдан, Чурапчы ороҕуоннара, Якутскай куорат.

Социалистическай куоталаһыы кыаллыыларынан аҕыллыахтара: **совхозтарга, ороҕуоннарга** — сылгы, биэ ахсаанын, сылгы этин государствоҕа туттарыы сорудаҕын толорбут, кулуну ылыыга уонна бодоҥ сылгыны иитиигэ ордук үрдүк көрдөрүүнү ситиспит, аастыт сылга тэҥнээтэххэ сылгы туһата суох өлүүтүн аҕыйаппыт ороҕуоннар уонна совхозтар.

Звеноларга уонна племенной фермаларга — сылгы ахсаанын уонна биэни иитии былаанын толорбуттар, кулуну ылыыга уонна бодоҥ сылгыны иитиигэ ордук үрдүк көрдөрүүнү ситиспиттэр, аастыт сыллаҕар сылгы туһата суох өлүүтүн аҕыйаппыттар өлүүнү-сүтүүнү таһаарбатахтар, үлэ дисциплинэтин уонна кутталы суох буолуутун ирдэбиллэрин кытаанахтык тутуспуттар. Племенной фермаларга боруода сүөһүнү атыылаһыы былаанын толоруу аахсыллар.

Хас биирдии зонаҕа ороҕуоннаах бир, совхозка бир, звеноларга бир, племенной фермаларга бир биринистээх миэстэ ананар.

Кыайыылаахтары быһаарыыта учуоттанар көрдөрүүлэр маннык: ороҕуоннар куоталаһыыларыгар кулун деловой тахсыыта бастакы зонаҕа 73, иккис зонаҕа 70, үһүс зонаҕа 73 бырыһыантан; бодоҥ сылгыны тыыннаах иитии бастакы зонаҕа 97, иккискэ 96, үһүскэ 97 бырыһыантан итэҕэһэ суох буолуохтаах.

Совхозтар куоталаһыыларыгар кулун деловой тахсыыта бастакы зонаҕа 78, иккис зонаҕа 75, үһүс зонаҕа 80; бодоҥ сылгыны тыыннаах иитии бастакы зонаҕа 97, иккис зонаҕа 96, үһүс зонаҕа 97 бырыһыантан итэҕэһэ суох буолуохтаах.

Звеноларга куоталаһыыларыгар кулун деловой тахсыыта бастакы зонаҕа 81, иккис зонаҕа 78, үһүс зонаҕа 85 бырыһыантан; бодоҥ сылгыны тыыннаах иитии бастакы зонаҕа 99, иккис зонаҕа 98, үһүс зонаҕа 99 бырыһыантан итэҕэһэ суох буолуохтаах.

Племенной фермаларга кулун деловой тахсыыта бастакы зонаҕа 81, иккис зонаҕа 82, үһүс зонаҕа 89 бырыһыантан; бодоҥ сылгыны тыыннаах иитии бастакы зонаҕа 99, иккис зонаҕа 98, үһүс зонаҕа 99 бырыһыантан итэҕэһэ суох буолара олохтоох.

Социалистическай куоталаһыы туһугар 1985 сыл тохсунньу 20 күнүгэр диэри Саха АССР Тыатын хаһаайыстыбатын министерствотыгар тэриллиэхтээх.

Кыайыылаахтары бириэмэлээһин.

Куоталаһыы кыайыылаҕынан ааҕыллыбыт **ороҕуоннарга** Саха АССР Министрдэрин Советын уонна ПССУОС көҥүллээ сылдьар Кыһыл знамялаах туттарыллар.

Куоталаһыы кыайыылаҕынан ааҕыллыбыт **совхозтарга** Саха АССР Тыатын хаһаайыстыбатын министерствотын уонна профсоюз обкомун **көҥүллээ сылдьар** Кыһыл знамялаах туттарыллар.

Бастаабыт **звеноларга** Саха АССР Тыатын хаһаайыстыбатын министерствотын Бочуотунай дипломнаах туттарыллар уонна «Москвич» автомашинаны атыылаһар фонд бэриллэр.

Бастаабыт **племенной фермаларга** Тыа хаһаайыстыбатын министерствотын уонна профсоюз обкомун Бочуотунай грамоталара туттарыллар уонна «Урал» колясканаах мотоцикл атыылаһар фонд бэриллэр.

Куоталаһыы кыайыылаахтара ороҕуоннар, совхозтар, сылгы иитиитин звеноларын уонна племенной фермаларын «Социалистическая Якутия» уонна «Кыым» хаһыаттар страницаларыгар республикатаабы Бочуот дуоскатыгар таһаарыллаллар.

СИРИ ТУҺАНЫЫНЫ ТУПСАРЫАХХА

Райсовет исполкомугар

Райсовет исполнома 2000 сылга диэри ороҕуоннаах сири оҥоруу уонна туһаныы систематын киллэрии туһунан бэлиитэрдэ дьүүллэста. Исполком бу кэскилдэх | бэлиитэрдэскэ ороҕуон совхозтарын иннилэригэр чопчу соруктары туруорда.

Совхозтар 1986 сылтан саҕалаан үс хонуулаах севооборокка киириэхтээхтэр. Итиннэ сибээстээн ыһыы иэнэ ыаратыллыа эрэ, үүнүүнү үрдэтии суотугар валовой хомуур аччатыллыа суохтаах.

Совхозтар директордара севооборокка кытаанахтык тутуһуохтаахтар, ыһыыны баанналарыгар иаардаанан көҥүллүө суохтаах.

Сири оҥоруу культуратын тосту үрдэтиигэ ирдэбил күүһүрдүллүөҕэ. Биһиги ороҕуоммут киирэр Саха АССР үһүс агроклиматическай зонатыгар оноһуллар рекомендациялар халбаҥа суох тутуһуллуохтаахтар. Хас биирдии баанна историята аналлаах кинигэҕэ толору сурулуохтаах. Баанныыҥа анаан оноһуллубут сирдэргэ бастакы сыллаартан, быраабыла курдук, кормовой культуралар ыһыллыахтаахтар, калий сыыһа севооборокка киллэриллиэхтээхтэр.

Үрдүк үүнүү звенолара сири оҥоруу культуратын үрдэтиигэ ураты болҕомтону ууруллар, куоталаһыыны кинэнник тэнитэллэрэ, сири туһаран оҥоруу систематын олохтоһун былааннарын толоруу ыйын көҥүлэһиин саҥа формаларын киллэрэллэрэ эрэйиллэр.

Оҕорбо сирдэри баанныыҥа анаан хорутуура, от ыһыллыах вүолсүтүүлэах ходуһалары кэнгиллэ, саасы халаан уутун көдьүүстэхтик туһаныыны ураты болҕомто ууруллуохтаах. Дуйда уонна маҥа быдьчабыт ходуһаларын ыраастаһыы салгыы ыытыллыаҥ. Оҕорбо сирдэри туһаҥа таһаарыыга от ыһыллыах ходуһаларын бэлэмнээһиҥҥэ үлэни ыытыахтаах. «Якутмелиоводстрой» мехучастога уу хаһаайыстыбатын уонна ходуһаны туһаран оҥорууга үлэтин салгыы кэҥэтиэхтээх, солоохуннары ыраастаһыҥҥа болҕомтону күүһүрдүүхтээх.

Сири туһаран оҥорууну научнай тоҥоҥо олоҕуран ыытыыга биирдии совхозтарынан ыытылларын оноһуллубут системаны халбаҥнаатыыга тутуһуу уонна олохтоох кылаарын сорҕун ууруллуохтаах үүнүүлү ыытыы торуттэнэн буолар.

СИРИ ТУҺАНЫЫНЫ ТУПСАРЫАХХА

Райсовет исполкомугар

Райсовет исполнома 2000 сылга диэри ороҕуоннаах сири оҥоруу уонна туһаныы систематын киллэрии туһунан бэлиитэрдэ дьүүллэста. Исполком бу кэскилдэх | бэлиитэрдэскэ ороҕуон совхозтарын иннилэригэр чопчу соруктары туруорда.

Совхозтар 1986 сылтан саҕалаан үс хонуулаах севооборокка киириэхтээхтэр. Итиннэ сибээстээн ыһыы иэнэ ыаратыллыа эрэ, үүнүүнү үрдэтии суотугар валовой хомуур аччатыллыа суохтаах.

Совхозтар директордара севооборокка кытаанахтык тутуһуохтаахтар, ыһыыны баанныыларыгар иаардаанан көҥүллүө суохтаах.

Сири оҥоруу культуратын тосту үрдэтиигэ ирдэбил күүһүрдүллүөҕэ. Биһиги ороҕуоммут киирэр Саха АССР үһүс агроклиматическай зонатыгар оноһуллар рекомендациялар халбаҥа суох тутуһуллуохтаахтар. Хас биирдии баанна историята аналлаах кинигэҕэ толору сурулуохтаах. Баанныыҥа анаан оноһуллубут сирдэргэ бастакы сыллаартан, быраабыла курдук, кормовой культуралар ыһыллыахтаахтар, калий сыыһа сыалы быһа үлэлиир звенолары тэрийэн бүтэйдээһини кэҥэтиэхха. Уу хаһаайыстыбатын тутуулара уонна мелиоративнай объектар быраныактыыр-сметнэй документаларыгар көрүүлүбүт үлэ барыта ситэриллиэҕэ эрэ үлэҕэ киириллиэхтээхтэр.

«Мыҥдаҕаайы» совхозка 1985 сылга ыйбэх сыллаах оттор сиэмэлэрин биэрэр 100 гектардаах учаастак тэриллиэхтээх. «Сельхозхимия» холбоһук ходуһалары тордүгэр туһаран оҥорыыга баанныыҥа анаан тыаны солоохуннаах, оҕорбо сирдэри туһаҥа таһаарыыга от ыһыллыах ходуһалары бэлэмнээһиҥҥэ үлэни ыытыахтаах. «Якутмелиоводстрой» мехучастога уу хаһаайыстыбатын уонна ходуһаны туһаран оҥорууга үлэтин салгыы кэҥэтиэхтээх, солоохуннары ыраастаһыҥҥа болҕомтону күүһүрдүүхтээх.

Сири туһаран оҥорууну научнай тоҥоҥо олоҕуран ыытыыга биирдии совхозтарынан ыытылларын оноһуллубут системаны халбаҥнаатыыга тутуһуу уонна олохтоох кылаарын сорҕун ууруллуохтаах үүнүүлү ыытыы торуттэнэн буолар.

Саха АССР Министрдэрин Советыгар уонна ПССУОС-ка

Сылгы иитиитин салгыы күүһүн сайыннарыыга ороҕуоннар уонна совхозтар социалистическай куоталаһыыларын усулуобуйатын бэлиитэрэтэн туран, Саха АССР Министрдэрин Совета уонна ПССУОС комнары, Тыа хаһаайыстыбатын министерствотын, республикаҕа уонна ороҕуоннаах нарпаҕы агропромышленнай холбоһуктары, тыа хаһаайыстыбатын үлэһиттэрэ профсоюзун обкомун 1984 сылга сылгы иитиитин сайыннарыыга ороҕуоннар, совхозтар, племенной фермалар уонна звеноларын куоталаһыыларын ыраастык тэнитэллэриэхтэр.

Оройуон тыатын хаһаайыстыбатын үлэһиттэрин 1984 сылга социалистическай куоталаһыларын УСУЛУОБУЙАЛАРА

КУОТАЛАҺЫНЫ СЫАЛА

ССКП XXVI съезтин уонна партия Киин Комитетын пленумнарын ыйытыктарын олохтоох кыаллаларынан, XI пятилетка тордус сылын оҥаммаларын болдьоҕун ситиспит толоруллуоҕун хаамчылыы, үлэ оҥоруллуоҕун, производство кодьүүнүн уонна үлэ хаачыстыбатын саалыы үрдэтэн сүөһү ситиитин уонна сир оҥоһуутун бородуукуйаларын элбэтии.

ОРОЙУОН ЧЕМПИОНУН ААТЫН ЫЛАР ИҺИН

Бу куоталаһыыга сыл түмүгүнэн маанык кордөрүүлэр ыытыллаллар.

Мааныыксыттарга —фуражнай ыраахтан үүтү ылыы, эбэһоотэлэстибэ туолуута, аастыт сыллааҥы көрдөрүүнү туспарыы (фуражнай ыраах 17-тэн итэҕэйэ суох буолуохтаах).

Тиҥэйэн кэрэччүлэргэ— 20 саҥа тэрүүр тиҥэйэлэртэн 20 ньырэйи ылбыттар, хас биирдии тиҥэйэттэн 1800 кг элбэх үүтү ылбыттар.

Ньырэй кэрэччүлэргэ—ньырэйи тэрүөҕүттэн алтыныы 1 күнүтэр диэри тыыннаах иитии, сүүрэхтааҥы орто эбилии, тыыннаах орто ыйчаһын (ньырэй 40-тан итэҕэйэ суох буолуохтаах).

Бороску кэрэччүлэргэ— ыстык аҥыс ыйыгар бороскуларын эчирэпиэккэ иитии, үрдүк приреһи ылыы (бороску 40-тан итэҕэйэ суох буолуохтаах).

Сылгыыттарга— улахан сылгыны тыыннаах иитии, кулун деловойун бырыһыаннарын үрдүтэ (биэ 80-тан итэҕэйэ суох буолуохтаах).

Осеменатордарга— сыыларылыбыт ыраахтарыттан төрүөҕү ылыы бырыһыана үрдүгэ (ыраах 120-тэн итэҕэйэ суох буолуохтаах).

Ньулчуттарга —туттарыллыбыт түүлэх суумата заблаһыан.

Саҥа ситэччилэргэ—биир ыраахтан өрөөҥү ылыы, тыыннаах аҕыйын бырыһыаньыан, туттарыллыбыт тирии сыанатын үрдүтэ.

Сүөһү ситиитин бириигэдьиирэгэр—үүт, эт валовой оҥоһуутун, үүтү, эти государствоҕа атылаабын, ыччат сүөһүнү өлөҥүтүү, сүөһүттэн ылыллар бородуукуйа хаачыстыбаннай көрдөрүүлэрин туспарыы, производствоҕа саҥаны киллэрии.

Ветеринарнай үлэһиттэргэ— сүөһү кэнньүнэн өлүүтүн аҕыйатыы, сыстыганнаах ыарыылары эмтээһин, эмтир-сэрэтэр үлэлэр былааннарын толоруу.

Шоферларга—ЗИЛ уонна ГАЗ автомашиналарга оҥоһуллубут тонна-километр, уматыгы кэмчилээһин, саахала суох үлэлээһин.

Трактористарга—К-701, ДТ, ХТЗ маркалаахтарга оҥоһуллубут усулуобуйаҕа эталоннай гектар, уматыгы кэмчилээһин, саахала суох үлэлээһин.

Комбайнерларга— хомуллубут баһыына иҥэ, гектартан уонна валовойунан үүнүүнү ылыы, ыччат болдьоохо хомуйуу.

Фермаларга—фуражнай ыраахтан уонна валовойунан үүтү ылыы, үүт табаарынайын үрдэтии (мааныыксыт ахсаана 5-тэн итэҕэйэ суох уонна эбиһэтэлистибэтин толорботох мааныыксыт суох буолуохтаах).

Бороску иитэр звеноларга — сыл устата тыыннаах иитии бырыһыана, привес үрдүгэ (бороску ахсаана биир кибиэхэ 60-тан, звено кибитэ 3-тэн аҕыйаҕа суох буолуохтаах).

Саҥа иитэр фермаларга — ыйа саҥыстан өрөөҥү ылыы, тыыннаах иитии, тирии сыанатын үрдүгэ.

Сылгыыттар звеноларыгар— ыраахан сылгыны тыыннаах иитии, кулун деловой тахсыыта үрдүгүнэн (биир сылгыыкка биэ 80-тан итэҕэйэ суох).

Өҥуруот астарын, хортуоппуйу үүнүүгэр звеноларга—валовой үүнүүнү ылыы, государствоҕа туттарыы, сиэмэни ууруу былаанын толоруу.

Силэстиир звеноларга — 50 гектартан итэҕэйэ суох нуолегүүлэх кормовой культура ыйыытыттан гектартан 150 центнертэн итэҕэйэ суох куох маассаны үүнүүгэ, 1000 тоннаттан итэҕэйэ суох силэһи угуу, 5 гектарга турнепсы ыйан гектартан 100-түү центнери хомуйуу (звено 5 киһилээх, сылы эргичи үлэлээбит буолуохтаах).

Ыччат сүөһүнү интенсивнэйдик уоталаччыларга—төрүөҕүттэн өссүе ньырэйдэри 1,5 саастыгар диэри интенсивнэйдик уотан государствоҕа 85 (төбөтүнэн) бырыһыантан итэҕэйэ суох надбавкаҕа туттарыы (бороску 40-тан итэҕэйэ суох).

Үрдүк үүнүү звеноларыгар — валовой хомуур уонна гектартан үүнүүнү ылыы, ыаары көтөҕүү, хадьымалы хорутуу сорудахтарын толоруу, сезоннаа ыаары үстэ таҥастааһын.

БАСТЫҢ ҮЛЭЛЭЭХ ОТДЕЛЕНИЕ ААТЫН ЫЛАР ИҺИН

Куоталаһыны түмүгэ сыллааҥы, кварталлааҥы былааны толоруу бырыһыана үрдүгүнэн быһаарыллыллар. Үлэ маанык көрүнүөрэ учуоттаналлар: биир фуражнай ыраахтан уонна валовойунан үүтү ылыы, үүтү уонна эти государствоҕа атылаһыы, бастакы суортаах үүтү туттарыы бырыһыана, ыччат сүөһүнү надбавкаҕа туттарыы, ньирэй уонна кулун деловой тахсыыта, түүлэҕи туттарыы, оттоохун, силэһи угуу, бурдуку, хортуоппуйу, өҥуруоттаах астарын государствоҕа атылаабын, ыһыы уонна наардаабын былааннарын толоруу, былааннаах хаһаайыстыбаннай тутуулары үлэҕэ киллэрии; массыына, трактор паркалара сылгаалаах былааны толоруулара, механизаторлары баланнаһын былаанын толоруу; ыччаты очнайзвонай үөрэҕинэн хабыы; биир үлэһиккэ бородуукуйаны оҥоруу (провкорнай отчуотунан).

КЫАЙЫЫЛААХТАРЫ БЭЛИЭТЭЭҺИН

Биирдиилээн куоталаһыы кыайыылаахтарыгар оройуон чемпионнарын аата иҥэриллэр, аналлаах лиэнтэни кэтэллэр, ойдобуньүк бэлэхтэр туттарыллаллар, оройуоннаҥы Бочуот дуоскатыгар таһаарыллыллар, ССКП райкомун уонна райсовет исполкомун Бочуотунай грамоталарынан наҕараадаланаллар.

Мааныыксыттар күрэхтэһиилэрин кыайыылааҕар Саха АССР норуотун хаһаайыстыбатын үтүөлээх үлэһитэ А. Т. Кузьмина аатынан көҥөрүллэ сылдьар кубок—Үрүҥ илгэ чороонэ уонна профсоюз райкомун 100 солк. бириэмийэтэ туттарыллар.

Аҥыы өрүс иҥэриилээх отделениелар сылгыыттарын куоталаһыыларын кыайыылааҕар Социалистическай Үлэ Геройа Р. И. Константинов аатынан көҥөрүллэ сылдьар кубок—Чороон уонна ОАПХ советын 100 солк. бириэмийэтэ туттарыллар.

Эдэр сылгыһыттартан (сылгы ыытыытыгар 3 сылтан итэҕэйэ суох үлэлээбит 30-тар диэри саастаахтартан) үчүгэй түмүгү ситиспиккэ ССРС Государственнай бириэмийэтин лауреата М. С. Толстоухов аатынан көҥөрүллэ сылдьар кубок уонна САПХ советын 100 солк. бириэмийэтэ туттарыллар.

Биирдиилээн баастаабыт бириигэдьиргэ, вет-үлэһиккэ «Идэтинэн бастыҥ» диэн лиэнтэ кэтэриллэр уонна ойдобуньүк бэлэх. ССКП райкомун уонна райсовет исполкомун Бочуотунай грамотата туттарыллар, оройуоннаҥы Бочуот дуоскатыгар таһаарыллар.

Бастыҥ коллектив оройуон чемпионнаах ферматын, звенотун аатын уонна ойдобуньүк бэлэхи ылар, Бочуот дуоскатыгар таһаарыллар.

Кыайыылаах отделениеҕа сыл анарыгын уонна түмүгүнэн ССКП райкомун уонна райсовет исполкомун көҥөрүллэ сылдьар Кыһыл знамята, Бочуотунай грамотата туттарыллар, «Москвич» автомашина фондата ананар. Иккис миэстэлээх отделениеҕа ССКП райкомун уонна райсовет исполкомун көҥөрүллэ сылдьар вымпела, Бочуотунай грамотата туттарыллаллар, «Луаз» автомашина фондата ананар. Үһүс миэстэлээххэ ССКП райкомун уонна райсовет исполкомун Бочуотунай грамотата туттарыллар, «Урал» мотоцикл фондата ананар.

Бастаабыт совхоз сыл түмүгэр итиннэ сыл аҥарыгар ССКП райкомун уонна райсовет исполкомун көҥөрүллэ сылдьар Кыһыл знамятынан наҕараадаланнар, ССКП райкомун, райсовет исполкомун Бочуотунай грамотата туттарыллар. Иккис миэстэлээххэ ССКП райкомун уонна райсовет исполкомун көҥөрүллэ сылдьар вымпела, Бочуотунай грамота туттарыллаллар. Үһүс миэстэлээххэ ССКП райкомун уонна райсовет исполкомун Бочуотунай грамотата туттарыллар. Бастаабыт совхозтар оройуон Бочуотун дуоскатыгар таһаарыллаллар.

ОРОЙУОН РЕКОРДСМЕННАРЫН ААТЫН ИҥЭРИИ

Оройуон рекордсменнарын аатын иҥэриллэр уонна маанык фондалар бэриллэллэр:

Эрилик Эристиин аатынан совхозтан биллиилээх мааныыксыта А. Т. Кузьмина 1976 сылга хас биирдии фуражнай ыраахтан 4296 кг үүтү ылбыт рекордун туспарыыкка—«Москвич» автомобиль.

Эрилик Эристиин аатынан совхозтан К. Д. Адамов 1976—1977 сс. ыстыкка 52 бороскуну эчирэпиэккэ иитэн, хас биирдиилэрин 1693 кг толоҥуйпут рекордун туспарыыт бороску короччүгэ—«Юпитер-4 К» мотоцикл.

Эрилик Эристиин аатынан совхозтан Н. С. Макаров 1983 сылга 51 бороскуну эчирэпиэккэ иитэн, хас биирдиилэрин интенсивнэйдик уотан 198,9 кг толоҥуйпут, орто ыйаанынан 361 кг тиэрилит кордөрүүтүн туспарыт бороску короччүгэ—«Москвич» автомобиль.

«Чурапчы» совхозтан М. Н. Беляев 1981 сылга 102 биэттэн 102 кулуну ылбыт, улахан сылгыны эчирэпиэккэ иитиит кордөрүүтүн туспарыыт сылгыыкка—«Москвич» автомобиль.

Эрилик Эристиин аатынан совхозтан Н. Н. Титов 1976 сылга 202 ыныаҥы спэмэлээн 202 ньырэйи ылбыт кордөрүүтүн туспарыыт техник-осеменаторга—«Запорожец» автомобиль.

Карл Маркс аатынан совхозтан П. Н. Решетников 1983 сылга биир ньиэ саҥыстан 5,1 оҥоруу ылбыт рекордун туспарыыт саҥыл короччүгэ—«Запорожец» автомобиль.

Эрилик Эристиин аатынан совхозтан «ЫБСЛКС 60 сылга» ферма коллектива (старшай м. Е. Осипова) 1981 сылга хас биирдии фуражнай ыраахтан 2912-лии кг үүтү ылбыт кордөрүүтүн туспарыыт ыаныык фермалыгар—«Москвич» автомобиль.

«Чурапчы» совхозтан В. Д. Андреев старшайдаах звено 1981 сылга 167 биэттэн 167 кулуну ылбыт, 336 улахан сылгыны биир да сүтүгэ суох тыыннаах иитиит рекордун туспарыыт сылгы иитэр звеноҕа—«Запорожец» автомобиль.

Карл Маркс аатынан совхоз бороску корор звенота (звеньевой И. Д. Гоголева) 1980—1981 сс. ыстыкка туппут бороскуларын эчирэпиэккэ иитэн хас биирдиилэрин 154,4 кг толоҥуйпут кордөрүүтүн туспарыыт звеноҕа—«Урал» мотоцикл.

Эрилик Эристиин аатынан совхозтан Я. Д. Аммосов звенота 1982 сылга 443 тонна от мэҥэтэн баламнаһыт рекордун туспарыыт АВМ агрегат звенотугар—«Урал» мотоцикл.

Субуруускай аатынан совхозтан М. А. Иванов старшайдаах ферма коллектива 1976 сылга хас биирдии ийэ саҥылтан 4,2 оҥоруу ылбыт кордөрүүтүн туспарыыт саҥыл иитэр фермаҕа—«Москвич» автомобиль.

Субуруускай аатынан совхозтан М. Д. Николаев звенота 1980 сылга хас биирдии кибитигэр 20 тоннаны оттообут кордөрүүтүн туспарыыт механизированнай звеноҕа—«Москвич» автомобиль.

Карл Маркс аатынан совхозтан В. В. Коркин звенота 1980 сылга хас биирдии кибитигэр 79-туу тоннаны оттообут кордөрүүтүн туспарыыт механизированнай агардаах звеноҕа—«Москвич» автомобиль.

Субуруускай аатынан совхозтан В. П. Седалищев II звенота 1980 сылга хас биирдии кибитигэр 76,7 тоннаны оттообут кордөрүүтүн туспарыыт коло звенотугар—«Запорожец» автомобиль.

«Чурапчы» совхозтан Д. Л. Попов звенота 1983 сылга хас биирдии кибитигэр 39,4 тоннаны оттообут кордөрүүтүн туспарыыт иҥэ звенотугар—«Запорожец» автомобиль.

Карл Маркс аатынан совхозтан В. Н. Яковлева звенота 1978 сылга гектар ахсыыттан 277,8 центнер хаппыыстаны үүнүрбит кордөрүүтүн туспарыыт звеноҕа—«Юпитер-4 К» мотоцикл.

Субуруускай аатынан совхозтан С. П. Кертуков звенота 1981 сылга саймыгы ыйдарга (күҥкүү уоҕуунуу кыллаҥын туран) хас биирдии субаны 155,5 кг толоҥуйпут, государствоҕа туттарыллыбыт суөһүүлэрин барытын надбавкаҕа туттарбыт рекордун туспарыыт субан суөһүү корор звеноҕа—«Юпитер-4 К» мотоцикл.

Карл Маркс аатынан совхозтан В. Ф. Слепцов 1981 сылга 20 саҥа тэрүүр тиҥэйэттэн 20 ньырэйи ылан эчирэпиэккэ иитиит, хас биирдии тиҥэйэттэн 2729-түү кг ылбыт рекордун туспарыыт мааныыксыкка «Юпитер-4 К» мотоцикл.

«Мындаҕаайы» совхозтан Д. М. Ноев звенота 1983 сылга гектар ахсыыттан 237-лии центнер куох маассаны ылбыт кордөрүүтүн туспарыыт силэстиир звеноҕа—«Москвич» автомобиль.

Эрилик Эристиин аатынан совхозтан Н. Н. Новгородов 1981 сылга 50 гектардаах баһыына гектарын ахсыыттан 120-лии центнер хортуоппуйу үүнэрбит кордөрүүтүн туспарыыт звеноҕа—«Москвич» автомобиль.

Субуруускай аатынан совхозтан С. Н. Захаров 1981 сылга 10330 солк. бултаабыт кордөрүүтүн туспарыыт бултчукка—«Юпитер-4 К» мотоцикл.

«Чурапчы» совхозтан Н. А. Потапов ММЗ автомобилынан 1983 сылга 412724 тонна-километры оҥорбут кордөрүүтүн туспарыыт шоферга—«Москвич» автомобиль.

Карл Маркс аатынан совхозтан Н. Н. Шеломов 1980 сылга ГАЗ-53 автомобилынан 157370 тонна-километры оҥорбут кордөрүүтүн туспарыыт шоферга—«Юпитер-4 К» мотоцикл.

Карл Маркс аатынан совхозтан С. С. Толстоухов 56958 тонна-километры оҥорбут кордөрүүтүн туспарыыт уу баһар автомобиль шоферугар—«Юпитер-4 К» мотоцикл.

Карл Маркс аатынан совхозтан К. И. Неустроев 1982 сылга 46672 тонна-километры оҥорбут кордөрүүтүн туспарыыт үүт таһар автомобиль шоферугар—«Юпитер-4 К» мотоцикл.

«Чурапчы» совхозтан С. Н. Макаров ДТ-75 тракторынан 1983 сылга 4850 усулуобунай эталоннай гектары оҥорбут кордөрүүтүн туспарыыт трактористка—«Москвич» автомобиль.

Эрилик Эристиин аатынан совхозтан А. А. Захаров МТЗ-52 тракторынан 1977 сылга 2608 усулуобунай эталоннай гектары оҥорбут кордөрүүтүн туспарыыт трактористка—«Урал» мотоцикл.

Карл Маркс аатынан совхозтан В. А. Мохначевскай 1983 сылга К-700 тракторынан 5187 усулуобунай эталоннай гектары оҥорбут кордөрүүтүн туспарыыт трактористка—«Урал» мотоцикл.

Карл Маркс аатынан совхозтан С. С. Артемьев 1976 сылга 121 гектар үүнүүтүн быстаран гектарын ахсыыттан 13,3 центнер бурдуку хомуйбут кордөрүүтүн туспарыыт комбайнерга—«Дружба» эрбии.

Карл Маркс аатынан совхоз үүдүк үүнүүтүн звенота (звеньевой Н. Е. Яковлев) 1976 сылга гектар ахсыыттан 16-лыы центнер бурдук үүнүүтүн ылбыт кордөрүүтүн туспарыыт звеноҕа—«Запорожец» автомобиль.

x x x

Саҥа рекорды олохтообут производство бастыҥнарыгар уонна үлэ коллективтарын салайаччыларыгар «1983 сыл рекордсмена» жетон, сыанадаах бэлэх туттарыллар.

Биирдии үлэһиттэр итиннэ звеноларга холуобунай бурдуку оҥоруу, общественнай бэрээдэги кэһии, күлүгэннэһии, уот баһаарын уонна дэҥ-ноол тахсыыны иҥин куоталаһыыттан таһаарыллаллар.

Производство бастыҥнарыгар көҕүлэһиҥ ороскуоттарын туһаннаах совхозтар уйуналлар.

ХОС БЫҺААРЫЫ

Куоталаһыны түмүгэ кварталсыл түмүгүнэн таһаарыллар. Баллы аҥыыга хас 10 бырыһыан ахсыы 1 балл бэриллэр. Үүтү, эти государствоҕа туттарыыга хас 10 бырыһыан ахсыы 2 балл бэриллэр. Аһары толоруута (150 бырыһыаннга диэри) 10 бырыһыанныгар 1 балл бэриллэр.

Холуобунай бурдуку оҥоруута, техника саахалланыытыгар хас түбэлтэ ахсыы 1-дии ыстараантыыр балл бэриллэр.

Кыра баһаарга—1, улахан баһаарга—2 ыстараантыыр балл бэриллэр (совхоз балансатыгар киирэр объектарга).

Ыраах, сылгы суөһүнү тыыннаахтыы иитии бырыһыанын 10% бырыһыыннан көҕүрэтэн ыстараантыыр балл бэриллэр.

Комплекснай спартакиада түмүгүнэн бастакы миэстэҕэ—5, иккис миэстэҕэ—3, үһүс миэстэҕэ—1 балл аҥыллар.

Коллективнай бэдэрээти киллэрии хас биирдии түбэлтэтигэр 3 балл бэриллэр.

Түмүк орто баллынан таһаарыллар (уопсай балл суумата усулуобуйаҕа киирбит кордөрүүлэр ахсааннарыгар түгэтиллэр).

(Усулуобуйа ССКП райкомунан уонна райсовет исполкомунан бигэргэтиллиннэ).

КИЊИ АЙМАХ БУТТҮҮНҮН ТУЊУГАР

ССКП КК Генеральнай секретара К. У. Черненко Москваҕа быыбардаачылары кытары көрсүһүүтүгэр этиитэ аан дойду үрдүнэн киэн сэгэрэ-сэгэрэ ылла. Кыраныысса таныыбыт бэчэт үгүс органнара, биллиилээх политическай уонна общественнай деятеллэр ити этиини «үөнүлүччү суолталаах чаҕылхай уонна дириҥ ис хоһоонноох», «уратылаах девумуоҥ» уонна «поруоттар эйэ кһиҥ, ядернай сэриҥ суоһаанын халбарытар кһиҥ охсуһуулаах күүһүрдэрэ саҥа ыпырыы» быһыытынан сымнаатылар. Киниилэр ССКП советскай поруот олоҕун уйгутун урдэтиигэ итиэннэ аан дойдутааҕы быһыыны-майгыны тэрдүттэн чэбдигирдиигэ туһаайыллыбыт ленинскай политическай уонна тас политическай курс утумнаах эйэдэ халбаҥнатыы баланнаах.

Этиини барыы дойдулар правительстволара болҕомтолоохтук уоруоллаан.

Ураты болдьоҥо этии тас политическай раздельнай туһаайыллар. Онно биллиҥнэ уустук уонна тыныаныыннаах аан дойдутааҕы баланнаах дьиҥ кырдьыгынан ырытылынна уонна тыгаарыны сымнатыы, сэбилэниилэн уҥуйуйуу тохтотуу итиэннэ эйэни бодоруоттуу диэки тосту оҕуллуҥу хаамчыйарга туһаайыллыбыт эйэлээх коҥулэриннэр комплекстара этиллиннэ. Үгүс ырытаччылар К. У. Черненко «кэнниҥ сыллар американскай империализм ордук агрессивнай күүстэрин политиколара—кэрээнэ суох милитаризм, аан дойдуга баһылаһыҥа саныыр, сайдыыны утаҥсыы, поруоттар бырааптарын уонна кэҥэлэрин кэҥиэ политиката тосту күүһүрүүтүнэн баланэммиттэриэ» туһунан эппит тыллара кырдьыктаахтарын ыйаллар. Киниилэр онуоха дакаастабыл быһыытынан АХШ Ливаҥҥа кэҥэ котон киирэтиллэ, Гренаданы оккупациялааһынын, Никарагуаны утаҥы биллэриллибэтэх сэриитин, Кубаны уонна Сириялыы саныыттын, ССРС уонна атын социалистическай дойдулары туһаайан Арктика Европаҕа бастаны охсуута аналлаах американскай ракеталары тэрдэтан туруоруулуу ахталлар. Киниэр Вашингтон аан тэрэтиэтэскэй курса ССРС уонна кини союзтаахтара бэйэлэрин обороналарын дьаҥдырдарын бодоруоттоҕоҥ дэрүгэр күүһэйиэн, «ол эрдэ ол социальнай программалары сарбыйыы суотуттар оҥоһуллубатын ыйаллар. К. У. Черненко байыынай аванюралары хаҥыык да сөбүлэччилэр.

Аан дойду ТЕМАТЫГАР БЭСПЭДЭ

Советскай Союзтан сөҕүүчү тубэһиннэраллара кыаллыбатын туһунан тыллара киэҥник цитаталаналлар.

Комментарийдарга Москва политикатын тоҥуттэн эйэлээхтик биирдэ олоруу принциптэрэ, онлаанкы кэм саамай тыын суолталаах проблемаларын быһаарыыга конструктивнай итиэннэ дьиҥ баарынан көрөн сыһыанаһыы буолаллара бэлиэтэлэр. «ССКП КК Генеральнай секретара,— диэн ыйар Франция телевидениэтэ,—чопчу аан дойдутааҕы быһыы-майгы уустута эйэ уонна аан дойдутааҕы биирдэ үлэлээхтик политикатын тутуһарга дьулуһуулуу икки, үс тогул күүһүрдэри модьуйар диэн аҕаар». Арҥаа Германия телекомпанията ЦДФ бэйэтин бизириллэриттэн биирдэстэригэр «К. У. Черненко этиитэ дьоҥуннаах боппуруоскаларга кэпсэтиилэри саҕалыырга уонна олоҥо соҕуоҥнаах олоруу ситиһэрэ кыаҕы ылыыр» диэн өйдөтөөтө.

Кыраныысса таныыбыт үүгү комментарийдарга К. У. Черненко этиитигэр мөкөлөбыт конструктивнай эйэлээх коҥулэриннэр комплекстарыгар ордук сыанабыл бэриллэр. Оҕорутан американскай уонна советскай ядернай сэриҥ сэптэриҥ оҥоруулуу тэҥнэтэн тохтотуу, химическай сэриҥ сэбин тутуулуу бары бүттүүн боруу, космоһы милитаризациялааһыттан аккаастаныы тустарынан этиилэр ордук чорботон бэлиэтэнэллэр. Ордук улахан болҕомто улуу ядернай державалар икки ардыларыгар сыһыанаһыы торут-торун уонна принциптэрин туһунан этиилэргэ туһуланар. Чуолаан, ити дойдулар бэйэлэриҥ тас политикаларын кылаабынай сыалынан ядернай сэриҥ халбарытыыны, көрүөх, ядернай сэриҥ сэбин бастакынан туттуубаҥа эбэһээтэлистибэ ылыллыах, хардыыттан хардыыны оҥорон куттал тэриллэн суох буолуутугар сөҕүүрэн ядернай сэбилэниини адъас суох буолуор диэри сарбыйыыны ситиһиэх туһугар ыйыллар.

Советскай Союз, диэн сурдаар американскай «Лос-Анджелес таймс» хаһыат ырытаачыта, ядернай арсеналлары уҥуохтарыгар куоталаһыыны утары турар. Кини ити сэриҥ сэбин барыы көрүнэрин бобор уонна суох оҥорор кһиҥ турбута уонна турар». «Үгүс ахсаанаах советскай эйэлээх көҕүлэһиннэр,—диэтэ отставкаҕа сылдьар американскай контр-адмирал Дж. Ларок,—Москва эйэ туһугар аан дойдутааҕы ордук сытыы проблемалары хардарыта табыгастаахтык дьиҥ олохха быһаарыыны көрдөөһүн кһиҥ турарын чуолкайдык көрдөроллор. Биллиҥнэ мөкүтүүр тыгаанныыннаах быһыыны-майгыны чэбдигирдэргэ Вашингтон дьиҥнээх хардыыны оҥоруо наада».

Этии ис политическай раздельын тэарыйалларыгар кыраныысса таныыбыт комментатордар, бастатан туран, Советскай Союз дьулуура көлөр дэ оттүгэр поруот хаһаайыстыбатын көдьүүһүн үрдэтиигэ, экономиканы салаайыны туһсарыыга, улаханнык маассалар хаһаайыстыбаннай көҥүлэһиннэриэн кэпсэтиигэ, советскай диппиэр олохторун уйгутун уонна усуловуобуйатын туһсарыыга туһуланыахтын бэлиэтиллэр.

ССРС Верховнай Советыгар быыбар түмүктэрин прогрессивнай общественнэй партия уонна поруот тулхадыйбат биир семоҕолорун туоһутун быһыытынан, ССРС утары психологическай сэриҥ тэриллэччилэргэ, советскай поруот ССКП туле ыытыллыбыт семоҕолоһуутун куоракка ыыллыыра соруна сатаччыларгга саҥа охсуу быһыытынан сыаналлыыр.

Д. ДЫМОВ. (ССТА).

Улуу Кыайыы 40 сылын көрсө

ФЕСТИВАЛЬ САЛҒАНАР

Аастыт субуотаҕа Улуу Кыайыы 40 сылын көрсө ыытыллар хуус-ураан самодеятельность коллективтарын Бүтүн Союзтаабы көрүү бастакы туруна салҕаан сценаҕа ССКП уонна ЫВСЛКС райкомнарын, «Саҥа олох» хаһыат редакциятын уонна типография коллективтара таҕыстылар.

Ураан тарбахтаахтар оҥоһуктарыттан П. Оконешников фотовыставката, М. Дьячковская тикпит суумката, Д. Козлова оҥорбут комплета биһирэнниллэр.

Концерт нуоҕэрдэриттэн Г. Адамов «Киэн туттан ыллыыбыт», С. Яковлев «Илиибин эйиэхэ уунабын» сололара, С. Чичигинаров оригинальнай жанрдарга нуоҕэрдэр, Суоруна Омоллоон ылларыгар «Айхал ыырата» хор. о.д.а. ыраастаннилэр.

Жюри концерт кэмэ не хоһоонун, кыттаччылар ыллыктарын үрдүктүн ааныалаата.

«СО» корр.

Кыайыылаахтар—Чөркөөхтөөбү музейга

Чакыр агитзоналарын социалистическай куоталаһыыларыгар М. Д. Борисова начальниктаах «Сарыал» агитзона аастыт сыл түмүгүнэн кыайыылаах ааныан тахсан Чөркөөхтөөбү политическай сылка музейыгар сылдьар путевканан наҕараадаламмыта.

Соторутаҕыта кыайыылаахтар сельсовет исполкомун председателэ Р. И. Борисов салаатыттан ыаллыы Алексеевскай оройуонтан баар ити музейы көрөн каллилэр. Делегацияны музей үлэһитэ Д. Т. Таныыров эйэҕэстик көрүстэ. Дмитрий Тихонович музей тэриллибит историятын билиҥнэрдэ, хас биирдии объекты кэрита сылдьан сиҥилии көрдөрдө, кэрэхсэбиллээхтик кэпсээтэ. Ыалдьыттар Таатта урах икки эҥэриҥэр тутуллубут 20-тэн тахса объекты 3 чаастан ордук чэмиэ астына көрдүлэр. Күн-дьыл тымныытын, тыаллааҕын үрдүнэн тиэтэйэччи, бүтэ охсорго бэрааччы суох буолла.

Н. ФИЛИППОВ.

ЫТЫКТЫЫР КИЊИБИТ

Ирина Николаевна Коркина туббольницаҕа баклаборантканан элбэх сыл үлэлээтэ, дьахтар комитетын председателэ. Кини, биһиги барыы ытыктыыр киһибит, мөлдьи сүүрэкэтэ, күлэ-үөрэ, сүбэлэһэ-эмалаһа ыалдьаччы, ханнык баҕарар общественнай сорудаҕы улуумнук, үтүө суобастаахтык толороччу. Туһаанныах улэтигэр тэрдүс сылын субуруччу социалистическай куоталаһыы кыайыылаах.

А. ЗАХАРОВА.

● Доруобуйа мүннуга

САҢАРАР ЫАРЫЫ

Саҥарар, атыннык этэҕэ, сыстыганнаах гепатит—аан дойду барыы контитиэннэрыгар киэҥник тарҕамыт ыарыы. Гепатитынан дьон ордук тымныы кэмиэ ыалдьаллар. Ыарыы сыстыганнааҕын XIX үйэҕэ нуучча үөнүлүччүлээх краһа профессор С. П. Боткин дакаастаабыта. Оттон ыарыыны кобүтэр вирустар дьиҥ бэйэлэриннэн туспа күн бүгүнүгэр диэри ылылла иликтэр. Опыттар көрдөрүлэллэрэ, ыарыыны кобутэччилэриннэн вирустар икки көрүҥнэрэ буолаллар. Киниилэр инкубационнай кэмнэриэн ураты лаһаллар: «А» вируска хаптарбыт киһи 9-40 хонук устата ыалдьыбытын билбэт, оттон «Б» вирус инкубационнай кэмэ балачча үөн, 40—180 хонук.

Ыарыы вирустара тас эйгэҕэ олус тулуйумтуолар. 15-20 кыраадыс тымныыга тоҥоруллубут вирус икки сыл устата сайдар кыаҕын сүтэрбэт: 60 кыраадыс тымныыны 4-10 чаас устата тулуйар, 100 кыраадыс итии ууга чаас аҥара оргуттахха эрэ өлөр.

Сыстыганнаах гепатит киһиэхэ эрэ, ордук 3—10 саастаах оҕолорго, кутталлаах. Оҕо учреждениелэрыгар санитарнай-эпидемиологическай дьаһаллары, режими кэһиитэн ыарыы ордук күүдүйүөн сөп. Ыарыыны тарҕатаччынан ыарыһах хойуутун, убаҕаһын кытта тахсыбыт вирустар буолаллар. Олохсуйбут гепатиттаах дьоҥ бэргинэ кэмэргэр эмиэ ыарыыны тарҕаталлар. Гепатынан кирдээх ыарыһах туһаммыт титтэн-хомуоһуттан, о.д.а. эмиэ сутуллуохха сөп.

Саҥарары диагноһы эрдэ, таба быһыы, ыарыһаҕы баалыы сытыарыы сүрүн боппуруоһун буолаллар. Ыалдьыбыт киһи тута көрдөрө охсоо дадаах. Ыарыһах дьиэтин дезинфекциялыыра улахан бодоруанньа: горшокка, уҥуохтаах, баакка, коврыкка, мууспа, иҥиккэ-хомуоска, ас таарыма уурулуохтаах. Дезинфекция 1 бырыынньыктаах хлоромин суурадаһынан оҥоһуллар.

Хаҥыык баҕарар ыарыны сэрэтиэхэ сөп. Дьиэ санитарнай-гигиеническай дьаһаллары хаалбастаах бакка тутуһалларын сүрдэх маныаха оҕолору саастарыттан үөрэтиэхтэр. Общественнай ыарыы мицэсталэрин санитарнай туруктара көрдөбүлэ эппиэттиир буолуохтаах. Сыстыганнаах гепатитарҕаныытын боппуруоһун дьаһаллартан биир бочуоттаахтарынан буолар. Ордук ыарыы бөҕө буоһа ситэ быһаарылларыгар тах сирдэригэр сыстыганнаах ыарыы көбүүтэ ыйаллар. Маныаха эмиэ болдьоҥо ууруохха, хлордаах ууну ыарыы ыарыгэ кыһаныллар.

Түмүктээн эттэхха, саҥарар ыарыыны сэрэтиигэ дьаһаллардаах ыарыыгар нэһиилэ бүттүүнэ кыттыахтаах.

Е. КУЗЬМИНА,
СЭС инструктора.

Редактор А. Е. ЧИЧИГИНАРОВ.

Үрүҥ халаатчаахтарга махтал

Бахсы эйиҥнэрин олохтоохторо Ирина Павловна Носельская сэбиэдиссэйдээх Алаҕардааҕы участковай балыыһа коллективын иэстиҥ махтал тылынан ахталлар.

Балыыһа ыыс-таһа мөлдьи ырааҥ, хомуллуулаах. Онуоха таҥас суйаччы Ирина Иннокентьевна Барашкова, санитаркалар Луверья Михайловна Лыткина уонна Ирина Петровна Оконешникова улахан үтүөлэхтэр - оҕолоохтор. Повар Августа Ивановна Гуляева аһа мөлдьи миниигэс, тоҕоолоох буолар.

Эйэҕэс дуоһаллаах эмчиттэргэ дьолу-соргуну баҕарабыт.

А. ЛЕВИНА.

Чурапчытааҕы 13 №-дээх СПТУ остолобуойун аҥыыр саалатын иэстиэнэлэрин эмиэ оҥоһуллубут туспаҕай панноолар, сахалыы орнамент түһэриллибит чеканкалара киэргэтиллэр. Корбут эрэ барыта дьиҥ-чахчы ураан тарбахтаах уус оҥорбутун тута билэр.

Оҥоһуктар автордара училище үлэһитэ К. И. Калачев. Кини 1966 сылларааҕы Якутскайдааҕы художественнай училищены бүтэрбитэ. Константин Николаевич оҥоһуктара көрөөччүнү толкуйдатар, кэрэхсэтэр ис хоһоонноохтор.

Снимокка К. И. Калачев.

П. Оконешников фотота.

Ааныр дойду ТЕМАТЫГАР БЭСПЭДЭ

Ааныр дойду ыарыыларыгар сорох ыарыылаах киһи ыарыыта ханнык ыарыыбыт, ханнык ыарыыбыт, ханнык ыарыыбыт,